

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova
ulica 7/II. — Upravništvo: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrtletno, 10 Din
polletno.

Ljubljana, 7. decembra 1928.

Dosledno uničevanje delavskega zavarovanja

Kamorkoli se ozremo, povsod vidimo, kako država sistematično dela na to, da uniči delavsko zavarovanje.

V Zagrebu so bile na dan prvega decembra zopet demonstracije, ki so imele za posledico, da je veliko županstvo prešlo v roke vojaške osebe.

Zagrebske demonstracije so bile izraz splošnega nezadovoljstva Hrvatov proti vladajočemu režimu, ako izvzamemo klice in dejanja onih neodgovornih demonstrantov, ki so s svojim nastopom zagrešili dejanja proti državni ideji. Režim grozi sedaj z izjemnimi zakoni, s trdo roko in bajoneti, mesto da bi si izprašal vest in priznal, da je glavni krivec in posredni povzročitelj zagrebških demonstracij in vseh njenih posledic — edinole on.

Srbijanci nočejo in nočejo razumeti stremeljenj prečanskega ljudstva. Srbijanci bi bili za sporazum, a le pod pogojem, da pride KDK s svojimi poslanci v narodno skupščino, vstopi v vlado in kapitulira na celi črti. Srbijanci nočejo razumeti, da je nastala državna kriza in ne le potreba po vladni krizi. KDK ni zato, da dobi nekaj zastopnikov v vladi, ampak da se državna politika spremeni v svojih temeljih, da je absolutno zagotovljena enakost vseh pokrajin i pri dohodkih i pri stroških državnega proračuna ter da državna uprava preneha biti eksplozijski predmet beograjske čaršije. Srbijanci se pa upirajo temeljni spremembi državnega režima; srbijanci hočejo imeti dosedajno prakso najslabšega partizanstva, nesramno izkoriščanje vseh na korist redkih izvoljencev.

Ako zahteva prečansko ljudstvo dalekosežne spremembe državnega režima, je vsakomur jasno, da spremembe niso izvedljive samo z izmenjavo ministrov, ki bi eventualno zboljšali položaj za nekaj časa, ne pa za trajno. Razlika je torej v presojanju političnega položaja v državi: srbijanci se zadovoljujejo s trenutno sprožitvijo nepetih razmer, prečani pa hočejo za vedno odstraniti vso gnilobo, kar je je v državi.

V zvezi z zboljšanjem državne politike zahtevajo prečani revizijo ustave. Zakonito mora biti zagotovljena enakost vseh državljanov in pokrajin in zakonito se mora uveljaviti nemožnost, da bi še kdaj nastali škodljivi zrastki pri državni upravi. Kako daleč bi šla revizija ustave, še danes ni v političnih krogih izkristalizirano. Enotno je pa naziranje, da se morajo ustvariti predpogoji za izvedbo revizije ustave. Prečansko ljudstvo vidi predpogoje v tem, da se razpusti sedanja okrvavljena narodna skupščina, imenuje nevtralna vlada in izvede svobodne volitve. Po volitvah bo narodna skupščina sklepala, kaj bi bilo najboljša za državo in za izmirjenje naroda.

Katastrofalna je pa politika vladajočih, ki mislijo, da bodo z represalijami upognili prečanski narod, da bodo z zavlačevanjem oslabili ljudsko ogorčenje. Ravno nasprotno bo res. Čim bolj se bode nategoval lok, tem bolj bodo izpodrezane zadnje možnosti sporazuma med Zagrebom in Beogradom. Kdor objektivno opazuje danes razmere na Hrvatskem, mora priti do zaključka, da je vsled usodnih napak režima dneвно manj možnosti za sporazum. Hrvati, ki motre trmoglavo nepopustljivost Beograda, si vedno bolj osvajaajo naziranje, da je sploh nemogoče, imeti opravka z Beogradom, ako hočejo svojemu ljudstvu dobro. Med Beogradom in Zagrebom je vedno večji prepad, ki nujno vodi do katastrofalnih posledic. Edinstvenost države zahteva, da prenehajo sedanje metode režimovcev. Vse lahko izgubimo, ako pojde tako naprej; vse, kar smo priborili s krvavimi žrtvami; vse, kar je bil naš najsvetlejši in nedotakljivi ideal.

Zalostna je bilanca državne politike ob desetletnici svobode našega naroda.

V kulturnih državah je delavsko zavarovanje v prijetni zavesti, da uživa vsestransko podporo in razumevanje vseh javnih čimteljev, zlasti države. To je povsem razumljivo in tako tudi mora biti. Delavsko zavarovanje ni samo zavarovanje prizadetega delavca za slučaj bolezni, nezgod ali starosti, ampak je to tudi zavarovanje državljanov in države. Socialna preskrba delovnega človeka utrjuje notranji mir v državi, širi gospodarsko moč državljanov, pospešuje ljudsko zdravje, zatira predvsem nalezljive bolezni, zlasti tuberkulozo, z eno besedo: socialno zavarovanje je močno dvigalo, s katerim se dviga država na stopnjo kulturne države.

Pri nas sedva morajo glede delavskega zavarovanja vladati popolnoma drugi nazori, kateri so daleč oddaljeni od pametne in solidne državne socialne politike in pa tudi od državne gospodarske notranje politike. Pri nas se stori vse, da se socialno zavarovanje od strani države uniči. Zakon o zavarovanju delavcev pravi, da mora stroške zdravljenja nalezljivih bolezni, med katere kakor rečeno spada tuberkuloza, nositi država. Poznejši finančni zakoni pa so to elementarno dolžnost postavili na glavo in socialnemu zavarovanju najprtili stroške tudi za vse nalezljive bolezni, tako je danes položaj ta, da stroške za nalezljive bolezni bogatašev in milijonarjev nosi država, stroške nalezljivih bolezni delavcev pa morajo nositi delavci sami. V bolnicah delavskega zavarovanja ne uživa prav nobenih udobnosti, nasprotno delavsko zavarovanje se smatra kot največji bogataš, kateri more prenesti najvišje oskrbne stroške. V drugih državah delavsko zavarovanje uživa izjemne tarife. Zakon o zavarovanju delavcev je predvideval redno letno podporo zavarovanju, finančni zakoni pa so to podporo, ki je prvotno znašala 2.000.000 Din doslej skrčili na 250.000 Din in je zelo verjetno, da bo v prihodnjem finančnem zakonu ta podpora sploh izpadla.

Kamorkoli se ozremo, povsod vidimo, kako država sistematično dela na to, da uniči delavsko zavarovanje. Kako moremo potem od delodajalcev pričakovati, da bi svoje dolžnosti napram zavarovanju redno in v smislu zakona izpolnjevali. Država je po svojem značaju najvišja zaščitnica socialnih pravic, naša država pa hoče biti le zaščitnica socialnih krivic. Država svojih dolžnosti kot delodajalec napram zavarovanju ne izpolnjuje in dolguje na prispevkih visoke milijone, dočim delavci iz državnih podjetij podporo na račun ostalega delavstva uživajo. To se pravi, da delavci plačujejo državi oskrbovanje njenih obolelih ali ponesrečenih delavcev. Take razmere so mogoče samo pod režimom, kateri nima prav nobenega socialnega čuta ali smisla.

Dr. Korošec je s svojo stranko že nad dve leti na vladi, pa doslej še nismo videli, da bi se potrudil te nevdružne razmere zboljšati, kaj šele odstraniti. Tako zopet v dejanjih vidimo, kako je SLS res socialna stranka.

Finančni zakon za leto 1929 pa pripravljaja nov napad na zavarovanje. Neki člen ukinja pošteno prostost socialno-zavarovalnih ustanov. Po dosedaj obstoječih zakonitih predpisih je bilo de-

Možje v Beogradu, ki čutijo odgovornost pred zgodovino in narodom, naj krenejo na pravo pot sporazuma — dokler je še čas.

lavsko zavarovanje v korespondenci z delodajalci oproščeno poštine. To je bilo vsaj nekaj. V naprednejših državah je delavsko zavarovanje splošno oproščeno plačevanja poštine tudi v dopisovanju z zavarovanjimi člani. Namera finančnega zakona pomeni obremenitev slovenskega delavskega zavarovanja z najmanj milijon dinarjev letno. S tem je gotovo, da bo tudi slovensko socialno zavarovanje, katero se je dosedaj držalo v ravnovesju med dohodki in izdatki, postalo pasivno in bo prisiljeno zavarovano članstvo in pogledu teh davčatev prav krepko prikrajšati. Kajti izključeno je, da bi se ta višji izdatek mogel namestiti z višjim prispevkom, ker bi se taki rešitvi protivili delodajalci, seveda z uspehom, ker bi našli takoj po-

trebno zaščito pri odločilnih vladnih faktorjih.

Agitatorično se širi med ljudstvom mnenje, kako da vlada skrbi za splošno gospodarsko in socialno povzdigo ter se kar s prtom kaže na nov davčni zakon, kateri naj ta blagoslov prinese. Resnica je, da nov davčni zakon v nekaterih točkah pomeni več ali manj vidno olajšavo. Toda kaj vse to pomaga, ako pa vlada na drugi strani z znatno bolj ostrim orožjem zareže v meso delavnega in socialno šibkejšega človeka. Na ta način se sicer delavnemu človeku na eni strani potisne malenkostna drobtinica v roke, na drugi strani pa se mu iz žepa vzame znatno več kakor se mu je jemalo preje.

Delavsko zavarovanje živi v težki krizi. To je splošno znano. Oni, katerim je na srcu delavsko zavarovanje, se trudijo, kako bi to krizo olajšali ali odstranili. Pa pride »krščansko-socialna« vlada in potisne delavsko zavarovanje v še večjo nevarnost.

Zmanjšuite vendar nesreče na železnico

Ne mine dan, v katerem ne bi čitali o težkih nesrečah, katere so zadele delavstvo na železnico. Navadno so to smrtne nesreče. Kaj to pomeni v socialnem pogledu, ni treba razlagati. Take nesreče pomenijo tudi veliko gospodarsko škodo; take nesreče pa ogrožujejo tudi promet. Ako delavstvo namreč vidi, da je stalno izpostavljeno težkim in smrtnim nesrečam, njihova zanesljivost v službi ni več zadostna, popušča pazljivost, živčevje ni več tako mirno, kakor to zahteva težka in odgovornost polna služba na železnici. Ponovno se je že pisalo o tem, kako brezsmiselno se vrše redukcije železniškega osebja. Poznavalci razuter trdijo, da je železniškega osebja danes manj kakor ga je bilo pred vojno, dasi se na drugi strani povdarja, da se je promet znatno razširil. Od tod izvira utrujenost železniškega delavstva, katera je brez dvoma eden najglavnejših vzrokov neštevilnih nezgod. Pred kratkim smo čitali v časopisju, da je železničarsko delavstvo na zagrebškem kolodvoru stopilo v stavko in sicer v protestno, ker ga je direkcija silila k nadurnemu delu. To se je utemeljevalo s potrebo zvišanega dela, da nadomesti ono, kar je bilo v prometu izgubljeno za časa pomanjkanja vagonov. Torej, nerednosti v našem železniškem prometu naj plačuje delavstvo s svojim življenjem!

Problem varnosti železniškega delavstva je v očigled vsem dejstvom postal zelo resen in važen. Resen in važen ni ta problem samo s stališča prizadetega delavstva, ampak tudi s stališča našega gospodarstva zlasti trgovskega življenja in pa tudi s stališča varnosti potujočega občinstva. Tu je treba nekaj storiti in dati prizadetemu delavstvu zavest, da je njegova služba pri normalni pazljivosti zadostno varna. Najmanj, kar se mora zgoditi je, da direkcija državnih železnic potom posebnih anket in komisij ugotovi vzroke teh številnih nesreč in ukrene vse potrebno, da se to v bodoče prepreči. Treba je med železniškim delavstvom v zvezi z drugimi prizadetimi faktorji ustanoviti posebne varnostne odredbe, ki naj stalno in sistematično delujejo na preprečevanju nezgod in na varnosti našega prometa.

Na problemu ima interes tudi Zbornica za trgovino, obrt in industrijo istotako pa tudi Delavska zbornica, zato naj ta dva faktorja prevzameta energično inicijativo, ako že direkcije železnic smatrajo, da so taki pojavi neizbežni in nepopravljivi. V drugih državah vsaka težja nezgoda dá povod k novim izpopolnitvam organizacije železničarske službe, tako da so nezgode iz leta v leto manjše. Pri nas pa se prepušča vse svoji žalostni usodi.

Karkoli dobimo od sedanjega režima, vse je na škodo delavcev in nameščencev

Pet mesecev je v veljavi naredba velikega župana, ki ureja odpiranje in zapiranje trgovskih in občinskih obratovalnic. Še preden je bila naredba objavljena, so delodajalci pripovedovali, da to kar bo izdano, ni večno in da pride v najkrajšem času do revizije. Delodajalci zato tudi niso vzeli posebno resno naredba velikega župana in so kršitve naredbes na dnevnem redu. Pri oblasteh je vse polno ovadb, da so trgovine in obrti odprte dalj časa kakor je dovoljeno po naredbi. Nekaj delodajalcev je bilo že kaznovanih, velika večina pa ne, ker oblasti same ne verujno v naredbi in same čakajo, da se naredba spremeni. Očividno je pri odločilnih faktorjih zmagalo naziranje delodajalcev, da se mora naredba revidirati, seveda v škodo delojemalcev.

Velika županstva res tudi pripravljajo revizijo naredbes, ki je nov atentat

na socialne pravice gameščencev. Kajti revizija naredbes predvideva ukinitve še onih pridobitev, ki so jih dobili nameščenci z ministrsko naredbes, ki ureja delovni čas v trgovskih in obrtnih obratovalnicah.

Revizija naredbes zasleduje namen, da se posebno v Ljubljani podaljša delovni čas prodajalnic kolonialnega, delikatesnega, špecerijskega in mešanega blaga od 9 ur na 10 ur dnevno; da se za trgovine z železnico, manufakturno in galanterijo uvede 9urno delo, mesto dosedanjega 8urnega dela; da se v mizarjskih, ključavničarskih, kleparskih, instalacijskih in njim stičnih delavnicah dela po 9 ur na dan, akoravno je bilo za vse te obrate že od nekaj predpisano 8 urno delo. Posebno naj bi bili prizadeti delavci v pekarnah, za katere bi naj bilo po novem osnutku naredbes o zapiranju in odpiranju trgovskih in obrt-

nih obratovnic predpisano nočno delo v najslabšem časovnem razdobju in ukinjeno nedeljski pouk s tem, da so pekovski delavnice lahko odprte ob nedeljah do 8. ure zjutraj. Za brivske in frizerske obrate predpisuje osnutek nove naredbe 10urno delo in ne 9. urno delo kot doslej. V osnutku naredbe je delno ukinjeno praznovanje 5 praznikov, nedeljsko delo je pa odvisno od predpisov posameznih županstev. Torej v vseh vprašanih delovnega časa sama poslabšanja.

Nazadnjaški delodajalci so nazirala, da težki gospodarski položaj zahteva podaljšanje delovnega časa. Pogrešnemu naziranju samo ta-le odgovor: Nameščene in delavec tekem osmih ur izčrpa vso svojo delovno silo. Da bi bil pa daljši delovni čas samo za to uveden, da nameščenci postavijo v obratih, je pa vendarle preveč zahtevano. Prav v gospodarskem pogledu je edino pravično, da se tekem osmih ur polno zaposli delovne moči, potem se jim pa da možnost odpočitka, da drugi dan sveži in odpočiti nastopijo delo. Za trgovine še posebej velja resnica, da tekem desetih ur ne bodo prodale prav nič več, kot se to zgodi tekem osmih ur. Kupna moč konsumenta se s podaljšanjem delovnega časa ne bo zvečala. Vzrokov gospodarske stagnacije ni iskati v tem, da so trgovski

obrati premalo časa odprti, ampak predvsem v slabi kupni moči konsumentov. Dvigniti kupno moč konsumentov, to je zboljšati splošni gospodarski položaj vsega ljudstva v državi, bōdi naloga vseh, ki hočejo dvigniti današnje mizerne razmere v gospodarsko blagostanje. Prav nič ni torej v interesu trgovcev, da s podaljšanjem delovnega časa iščejo izhod iz gospodarske stagnacije. Izhod je povsem drugje!

Pa še eno naj ugotovimo: Posebno v manjših obrtnih obratovnicah so delodajalci naziranja, da lahko igrajo vlogo industrijalca, to je da sami nič ne delajo v delavnicah, ampak si pridržijo še vodstvo obrata. Nemogoče je pa, da bi v obratu s 3 delavci in dvema vajencema, ali pri še manj zaposlenih delovnih močeh, eden stal ob strani kot gospod in zahteval, da troje delavcev zasluži že toliko, da bo on kot delodajalec udobno živel. Prav vsi mali obrtniki se morajo zavedati, da so delavci, ki morajo prav tako delati po delavnicah kot tisti, katere so sprejeli v svojo službo. In če bodo delodajalci z delavci in nameščenci intenzivno sodelovali v obratih, potem bodo sigurno tudi modernejšega in socialnejšega naziranja glede delovnega časa; čutili se bodo solidarne s svojimi delavci in nameščenci.

ureda Milan Glazer, Mariborska železničarska godba je zaigrala venec slovenskih narodnih pesmi in s tem zaključila lepo svečanost.

Otvoritev IV. kongresa.

Takoj po končani svečanosti otvoritve doma je centralni tajnik dr. Živko Topalović otvoril IV. kongres Delavskih zbornic in predlagal predsednika beograjske delavske zbornice Negotlava Ilića za predsednika kongresa in za podpredsednika Petra Medića in Anton Jurešiča, delegata sarajevske in novosadske delavske zbornice.

Izvoljeni predsednik Ilić je predlagal kongresu pravilnik dela na kongresu, ki je bil soglasno sprejet. Izvolil se je nato verifikacijski odsek in določile komisije za izgotovitev resolucij k posameznim referatom. Predsednik je še objavil referate, o katerih bo kongres razpravljajal.

Referati:

- 1.) Delo delavskih zbornic, referent Sava Muzikravić.
- 2.) Gospodarski položaj, referent dr. Z. Topalović.
- 3.) Delavsko pravo in soc. pol. zahteve, referent F. Uratnik.
- 4.) Delavsko zavarovanje, referent Vladimir Pfajfer.

Po objavi dnevnega reda je predsednik zaključil prvi dan kongresa in povabil člane komisij na popoldanske seje teh komisij.

Delo komisij.

Popoldne ob 5. uri so se zbrale številne komisije v različnih sobah nove palače delavske zbornice, kjer se je razpravljalo o predloženih referatih. Narodni klub delavske zbornice iz Ljubljane se je tudi po svojih predstavnikih udeležil podrobnega dela v komisijah, in sicer je v komisiji o delavškemu zavarovanju sodeloval tov. dr. Jože Bohinjec, ki se je kot strokovniak vsestransko bavil s tem referatom in se še posebno in z vso vnemo kot eden prvih zavzel za vprašanje rudarskega zavarovanja in stavil svoje posebne predloge, katere prinesemo prihodnjč z resolucijami, ki so bile sprejete na kongresu. V komisiji za obrtna sodišča je sodeloval predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan, v komisiji za vajeniško vprašanje pa tajnik Vladimir Kravos. O nitovem delu v komisijah so obljubili vsi trije delegati posebna poročila, ki jih objavimo prihodnjč.

Komisije so delale nepretrgoma nad tri ure, izjemo je tvorila ona o delavškemu zavarovanju, ki je delala nad pet ur. Komisije so po preloženih referatih vsestransko in podrobno obdelale vso tvarino referatov, zaslišale različna mnenja in končno veljavno sestavile resolucije za drugi dan kongresa.

Slavnostna akademija.

Zvečer se je vršila v veliki dvorani novega doma svečana akademija, na kateri so nastopili različni delavski zbori, med njimi pevsko društvo «Can-kan» iz Beograda in zbor «Abrašević» iz Kragujevca. Dramski umetnik Dobri-

ca Milutinović je nastopil v dramskem komadu «Železničar». Sledile so nato različne pevске solotočke, med njimi solistkinja beograjske opere ga. Pinterović-Jovanović, ki je zapela odlo-mek iz opere «Carmen», g. Pihler, tudi član beograjske opere, je zapel prolog iz «Bajaca», oba umetnika je spremljal na klavirju dirigent beograjske opere g. Lovro Matačić. Akademijo je zaključila enodejanka, nakar se je razvila živahna delavska zabava s plesom.

Drugi dan kongresa.

V ponedeljek ob 9. uri se je kongres nadaljeval. Predsednik verifikacijskega odseka je poročal, da prisotvuje kongresu 76 delegatov delavskih zbornic z 90 glasovi, dalje 19 ekspertov in 18 zastopnikov organizacij. Med organizacijami je bila zastopana tudi Narodnostrokovna zveza, ki jo je zastopal njen tajnik. Delavsko zbornico v Zagrebu je zastopalo 13 delegatov, Beograd 15, Sarajevo 15, Ljubljano 10, Novi Sad 15 in Split 8 delegatov. Poročilo verifikacijskega odseka je bilo sprejeto soglasno.

Prešlo se je nato k poročilu posameznih referatov in že pri prvih besedah so se oglašali levičarji (komunisti), ki so skušali na vsak način motiti kongresno zborovanje.

Celo zborovanje je potem poteklo med prerekanjem komunistov s socialisti in doseglom vrhunec, ko so postali komunisti agresivni. Da ni bilo na zborovanju dovolj uvideljnih zastopnikov, bi bilo prišlo do splošnega pretepa. Mir je nastal šele proti koncem zborovanja, ko so reditelji odstranili nekega precej glasnega komunisto.

Kongres je trajal ves dan in so na koncu bile sprejete vse predložene resolucije proti komunističnim glasovom.

Kongres, ki je trajal dva dni, je bil s sprejetjem resolucij končan.

Kongresni dnevi so za nami. Vso stvarino, o kateri je kongres razpravljajal, bo treba do podrobnosti obdelati in izvesti. Naloge, ki stoje pred nami, so velike in težke. Izvesti jih bo mogoče le, če bomo močni in enotni in predvsem če bomo dobro organizirani. Nastop komunistov na kongresu z visokodonečimi in neizvedljivimi programi, ki so jih razvijali, ne bo veliko pomagal delavstvu.

Naša delagacija, ki sicer ni bila številna, je aktivno sodelovala na kongresu in se predvsem uveljavljala pri delu v komisijah. Delegacija je prišla nazaj bogatejša na izkušnjah in se dobro zaveda nalog, ki jih je prevzela na kongresu.

Čaka nas novo delo, predvsem pa nas čaka ogromno delo, ki ga imamo izvršiti v razširjanju naših vrst, ker se zavedamo, da bomo z lahkoto izvedli vse resolucije samo tedaj, če bo za nami stala močna in neustrašljiva armada naših strokovno-organiziranih delavcev.

Razširjajte „DELO“!

IV. kongres del. zbornic v Beogradu

Otvoritev nove palače. — Potek kongresa. — Demagoški nastop komunistov.

IV. KONGRES DELAVSKIH ZBORNIC V BEOGRADU.

Koncem novembra je slavilo celokupno jugoslovansko delavstvo svoj veliki praznik, ko si je v prestolnici države, v Beogradu, otvorilo lasten in mogočen dom. V teh slavnostnih dneh so se zbrali delavci iz vseh delov države, ki so prihitali na IV. kongres delavskih zbornic.

Kongres se je vršil v dneh 25. in 26. novembra v veliki in prostrani dvorani nove palače vseh Delavskih zbornic, ki so si jo delavci sezidali v Beogradu.

SLAVNOSTNA OTVORITEV PALAČE DELAVSKE ZBORNICE.

V nedeljo 25. novembra so se zbrali delegati vseh Delavskih zbornic v družbi delegatov vseh strokovnih organizacij v veliki dvorani nove palače, da prisostvujejo svečanemu aktu otvoritve novega delavskega doma. Tem zelo številnim delegatom so se pridružili tudi predstavniki beograjske občine in državnih oblasti. Otvoritvi so prisostvovali: župan mesta Beograd dr. Kosta Kumanić, podžupan dr. Kosta Jovanović in svetovalec Bobrivoj Bogdanović, zastopnik ministrstva za socialno politiko dr. Krmpotić, zastopnik ministrstva financ dr. Mišić, generalni tajnik trgovske zbornice Svetislav Marodić, zastopniki industrijske zbornice Albert Firt in dr. Miroslav Stoja-

dinović, šef izseljeniškega komisarijata dr. Aranickij zastopnik ministrstva trgovine načelnik S. Krpan, zastopnika ministrstva saobraćaja in gradjevin Anta Todorović in dr. Jelačić, generalni ravnatelj Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu Milan Glazer, dalje so prisostvovali zastopniki vseh bližnjih okroglih uradov za zavarovanje delavcev in večje število prijateljev delavstva.

Točno ob 10. uri je pevski zbor «Abrašević» otvoril svečanost z delavsko himno. Nato je dramski umetnik Dragoljub Gošić recital pesem A. Boglića «Gradite in posvećajte». Godba železničarjev iz Maribora je zaigrala slavnostno pesem, nakar je predsednik beograjske Delavske zbornice Negotlava Ilić otvoril svečanost in pozdravil vse prisotne. Slavnostni otvoritveni govor je imel centralni tajnik Delavskih zbornic dr. Živko Topalović, ki je orisal velike žrtve in veliko ljubezen delavstva vseh krajev in pokrajin, ki se niso stršili truda, da dvignejo v prestolnici svoj ponosni dom. Njegov krasen govor so vsi prisotni burno aklamirali. Župan mesta Beograd dr. Kumanić je pozdravil zbrano delavstvo, izrekel svoje veselje na novi impozantni stavbi, ki bo mnogo doprinesla okrasitvi Beograda. Obljubil je vso pomoč in čestital k proslavi. Nato sta govorila zastopnik ministrstva za socialno politiko doktor Krmpotić in ravnatelj Središnjega

V Beograd in po Beogradu

Kar deset nas je šlo skupaj iz Ljubljane v Beograd. Naš dobri postajenačelnik ljubljanskega kolodvora je poskrbel, da se je tudi delavska delegacija udobno peljala. Škoda le, da ni ma naš g. Ludvik moči po celi progji vse tja dol do Beograda. Njegova moč sega namreč samo do Zagreba, kjer se je natrpalo v rezervirane prostore vse polno potnikov, med njimi Nemci in Madžari, ki so nam krajšali čas s svojim «čištenem». Pot je bila dolga, a kratkočasna. Skoro celo pot se je razpravljalo o politiki in železnici. Vsakdo je hitel zatrjevati, za koliko se je zavaroval v slučaju, da bo zopet kak «czammenštos». Od slovenske delegacije pa menda nismo bili zavarovani prav nobeden, ker vemo, da imamo v Beogradu «največjega» Slovenca in ja ne gre, da bi njegovi rojaki stradali. In tudi res nismo. Vse je šlo gladko, le parkrat smo hiteli k oknom, ko se je vlak pomikal počasneje naprej in

smo čakali glavnega udarca. Pa kot rečeno, ni bilo hudega in smo po eno in pol urni zamudi srečno prijadrali v Beograd, kjer nas je pred kolodvorom pozdravilo kolosalno blato.

Beograd. Kako lep se nam zdi v sanjah, ko pa pridemo do njega, se nam pokaže v kaj čudni luči. Beograd je po primeru vzeto, ena izmed slabih gospodarstev. Počisti sredino sobe in kuhinje, smeti pa razmeče po kotih. Tak je Beograd. Terazije in glavne ulice njegove sredine so krasne, a okoliške ulice, da se bog usmili. Ker je ob našem prihodu deževalo, smo občudovali blato. Nekateri so se jezili, jaz nič. Prestolci pa ja lahko privoščimo največje blato in celo ne gre, da bi mu ga odvzeli. Glavno mesto mora prednjačiti in če mora prednjačiti, zakaj ne bi prednjačilo tudi v blatu. Pa pustimo blato in pojdmimo naprej.

Dospeli smo ob 11. uri zvečer in smo bili nemalo razočarani, da nismo nikjer dobili nič gorke večerje. Toliko je vedno tužcev v Beogradu in kaj čudno jim mora biti okrog srca, če po

prihodu vlaka ne morejo založiti nič gorkega. Mi smo šli na večerjo v hotel Petrograd, nasproti kolodvora. O, da bi ne bili nikoli šli tja. Tam smo od preprostega plačilnega natakara zvedeli, da nas je on osvobodil in da se imamo njemu in Srbom prav za prav zahvaliti, da smo svobodni in da smemo v Beograd. In kako je do tega prišlo. Član delegacije, in še Celjan povrhu, je naročil klobaso. Ker ni bila ravno sveža in mu ni prijala, se je nekaj kujal. Pa ti pride plačilni, debelušast Srbin in ga pobara, kako in kaj mu gre v last klobasa. Povedalo se mu je, da bi bila lahko boljša, ker smo vsaj mi Slovenci najaveni na dobre in sveže klobase. In mož se je našel užaljenega, užaljenega se je čutil lično in užaljen je bil ves njegov rod in narod. In dejal je, da hvalimo lahko boga, da smo svobodni in da bi moralo biti za nas vse dobro, ker, če ne bi bilo Srba, ne bi bila Ljubljana svobodna in hotel je reči, ne bi Slovenci zabavljali čez srbske klobasice. Prerekati se nismo hoteli. Nismo zato prišli v Beograd,

nego smo lepo plačali in šli iz hotela, da se v njega nikdar več ne povrnemo. Kdor hoče tedaj vedeti o junakih naše osvoboditve in videti junaka samega, naj se potruji v beograjski hotel Petrograd.

Beograd se je v zadnjih štirih letih dokaj spremenil. Velikanske palače rastejo kakor gobe po dežju. Nekdo je hudomušno pristavil, da lahko rastejo za tuj denar, pa ne vem, če je imel prav, nekaj bo resnice na tem. Vsako ministrstvo ima ogromno palačo in sem si nekaj njih ogledal. Res so lepe in moderno zgrajene, vse so pravi kolosi in se dvigajo visoko nad malimi hišicam, ki stoje okrog njih še iz turških časov. Njih okolico bo treba menda tudi urediti, če bo hotel biti Beograd res lep. In pa ceste, ceste. Kaj pomaga evropska palača, če imaš pa ceste take, ki te morajo spominjati na turške čase. Če imaš žulje na podplatih ali kurja očesa, ne hodi v Beograd. Ni zdravo.

Pravili so, da je Beograd kot prestolnica drago mesto. Meni se ni zdelo,

Kako rešiti vajeniško vprašanje

Resolucije, sprejete na kongresu delavskih zbornic. — Uspehi Narodno-strokovne zveze glede obrtno nadaljevalnega šolstva.

Vajeniško vprašanje je v naši državi docela nerešeno in vlada v tem pogledu taka anarhija, da je nujno potrebno načeti to vprašanje prav temeljito in postaviti vse svoje sile, da se ga čimpreje reši.

Letošnji kongres delavskih zbornic v Beogradu se je na podlagi referata tajnika Delavske zbornice v Ljubljani, g. Filipa Uratnika, podrobno bavil tudi z vajeniškimi vprašanji. Izbrala se je komisija, ki je nad tri ure razpravljala o tem vprašanju in v naslednjem podajam poročilo o delu te komisije.

Komisiji je predsedoval g. Kaljevič, poročevalec pa je bil g. Čurić. Poročevalec je poročal o resoluciji, ki je bila na koncu soglasno in brez vsakih sprememb sprejeta.

Eno najvažnejših problemov, o katerem se je največ razpravljalo, je bilo ono, ali se naj dopušča, da vlada pri izbiri poklicev in zaposlovanju vajencev popolna svoboda, ali pa je potrebno, da se izbira poklicev regulira. Poročevalec je s konkretnimi primeri predočil važnost ureditve tega vprašanja v smislu resolucije, ki gre za tem, da se osnujejo posebne posvetovalnice za poklicno izbiro in se obenem izbira poklicev tudi regulira. Splošno pojav je, da se največkrat ena stroka vsepreveč napolni z vajenci, ki ostanejo po dovršeni učni dobi brez namestitve, dočim primanjkuje v nekaterih strokah dobrih delavcev. Največkrat se to dogaja vsled neinformiranosti staršev, ki oddajo sina v uk, ne da bi se prej s kom posvetovali. Naš delegat tov. Kravos je poročal o ukrepih, ki jih je podvzel delavski odsek ljubljanske mestne občine v tem pogledu, in napravil že prve korake, ki so dovedli do tega, da se bo v Ljubljani v najkrajšem času ustanovila poklicna posvetovalnica. Priporočal je delegatom, naj po vzgledih ljubljanske mestne občine sami delajo na tem, da se še pred sprejemom zakona o vajencih vsaj v vseh večjih mestih ustanovijo poklicne posvetovalnice, ki bodo morale že v vsem početku njihovega poslovanja pokazati lepe uspehe. Po končani izmenjavi misli se je tozadevni del resolucije soglasno odobril.

Drugo zelo važno vprašanje je bilo ono, da li naj se število vajencev pri posameznih mojstrih omeji ali pusti, da imajo še nadalje neomejeno število vajencev. Naš delegat tov. Kravos je dokazoval nujno potrebo omejitve števila vajencev pri enem mojstru in sicer v smislu resolucije tako, da pride na enega mojstra en vajenec in na dva pomočnika še po en vajenec. Iznesel je konkretne primere, ko je mojster z enim pomočnikom v kovinskem obratu imel 12 vajencev. Ti vajenci so opravljali dan za dnem en in isti posel, seveda brezplačno. Ta je pili ključ, oni brusil nože, tretji pihal ogenj itd. Dan za dnem en in isti posel, katerega se je

vajenec prav dobro izučil, razen tega posla pa po treh letih učenja ni znal in tudi ni mogel znati drugega. Edino kar je še znal, je bilo opravljanje lišnih poslov, za katere jih je mojster prav pridno rabil. Tak vajenec ni mogel po končani učni dobi nikjer obstati, ker ni bil poraben za nobeno delo. Še celo mojster, ki ga je izučil, se ga je branil, češ da nič ne zna in da je delo takega pomočnika predrago. Takih in enakih slučajev je na stotine. Zamejitivo vajencev bi dobi dobro delovno moč, ki bo v svojem poklicu res uporabna. Naziranj našega delegata so se pridružili razum enega komuniste vsi ostali, ki so po vrsti iznašli primere zlorabe v vprašanju vajeniške zaposlitve. Dandanes se je uveljavila metoda, nastaviti čimveč vajencev, ki potem brezplačno opravljajo dela mladostnih delavcev. Značilno je, da se je komunistični delegat iz Novega Sada izrekel proti omejitvi, čeravno je soglašal z izvajanjem posameznih delegatov. Na koncu je priznal, da je dobil striktno nalogo neke ugovarjati, ker ne gre, da bi socialisti gladko zmagali s svojimi resolucijami. Komisija je osvojila resolucijo, predloženo po g. Uratniku.

Tretje vprašanje, s katerim se je komisija bavila, je bilo ono, dali naj dobi vajenec za svoje delo plačilo ali ne. Poročevalec g. Čurić je obrazložil zahtevo, stavljeno v resoluciji, in po kratki razpravi o tem vprašanju se je ta del resolucije soglasno odobril.

Nadalje je komisija obravnavala o obrtno - nadaljevalni šoli. Splošno se je konstatiralo, da današnje šole ne odgovarjajo svojemu namenu, ker na njih ne poučujejo strokovno naobrazene učne moči. Tudi vprašanje vzdrževanja teh šol je postalo akutno, ker se dogaja v nekaterih krajih, da morajo vajenci sami plačevati učne moči. V nekaterih krajih se je vprašanje vzdrževanja šol rešilo povsem enostavno. Ker nihče ni hotel prispevati k vzdrževanju teh šol, so se šole ukinile. V zvezi s tem vprašanjem se je razpravljalo tudi o odpravi nedeljskega pouka in o prenosu šolskega pouka med redne delovne ure. Z veseljem so delegati vzeli na znanje poročilo našega delegata o odpravi nedeljskega pouka na ljubljanskih obrtno-nadaljevalnih šolah, katero je dosegla Narodno - strokovna zveza.

Komisija je na koncu temeljite in vsestranske razprave osvojila predloženo resolucijo in jo sklenila predlagati kongresu v sprejem. Resolucija, ki jo je kongres soglasno osvojil, se glasi sledeče:

V svrhu izpopolnitve delavske zaščitne zakonodaje naj se izda:

Nov zakon o vajencih,

ki naj temelji na sledečih načelih:

a) Pri enem mojstru sme stopiti v uk samo toliko vajencev, kolikor jih mo-

vsaj ne, kar se hrane tiče. V cenah smo si povsod enaki, razen ne na kolidorskih restavracijah, kjer te po notah oderejo, čeravno ti nudijo samo stara živila. Hotelske sobe so pa drage. Prvo noč sem dal za par ur spanja celih 125 dinarjev. Kar za glavo sem se prijel. Pri nas v najboljšem in najlepšegantnejšem hotelu ne plačaš toliko, pa si še drugače čislan in sprejet kot sem bil v onem hotelu. Drugo noč sem se že selil. Plačal sem za mizerno sobico, mrzlo kot ledenico, celih 45 dinarjev ne yštevi napitnine in kar še zraven spada n. pr. čiščenje obuvala, ki stane celih 6 dinarjev.

Skadarlija. Še vsakič, ko sem bil v Beogradu sem napravil skok v ta starski del prestolice. In tako lepo in domače se počutim v tem delu, da ga tudi po parkrat obiščem. Ne vem kaj me vleče tja, pa zdí se mi, da ima Skadarlija svoj del poezije.

Kalemegdan. Kalemegdan je diven park, katerega so v zadnjem času preuredili in imaš res užitek, ko se sprehajaš po njegovih lepih potih in ste-

zah. Jaz sem ga obiskal po dežju in blatu in vzlic temu se mi je zdel prav lep. Staro trdnjavo nad njimi so tudi uredili v park. V njem so postavili Meštrovičevega Osvoboditelja, za katerega se je dvignilo toliko prahu, ker je možakar tak kot ga je Bog ustvaril. In bunilil so se moralizatorji češ, da bo pohujševal nedolžne in da ženski svet ne bo smel iti v njega bližino. Pa ni tako strašno. Tako zelo visoko so ga namestili, da moraš z daljnogledom pogledati ono kočljivo točko, za katero je bila v nevarnosti morala. Obrnili so ga pa tako, da kaže «nekaj» prečanom. Dovtipov na ta račun ne manjka in sam sem jih nekaj slišal, pa ne spada jo v list in mi je zelo žal, da vam jih ne morem povedati. Predno so tega možakarja postavili, so padali različni predlogi, kako zakriti ono, kar je proti morali. Med drugimi predlogi je bil tudi ta, da postavijo Osvoboditelja v velik bazen na Terazijah, kjer naj ga postavijo do pasu v vodo in mu za vsak slučaj oblečejo še «švimhozne», pa bo ugodeno vsem. Predlog bi bil še naj-

rejo tam zaposlene kvalificirane delovne sile izučevati.

Smatra se, da je temu načelu zadosteno, ako pride na mojstra po en vajenec, na dva pomočnika pa še po eden.

b) V svrhu kontrole števila vajencev v posameznih poklicih in proučevanja zaposlitvenih možnosti, naj se ustanovijo za področja posameznih Borz dela posvetovalnice za poklicno izbiro, ki naj stoje pod vodstvom odbora, sestojčega iz zastopnikov delojemalskih in delodajalskih zbornic, obrtnega šolstva na sedežu Javne Borze dela in Javne Borze dela. Te posvetovalnice naj kontrolirajo vajeniške pogodbe, izdelujejo vajeniško statistiko in izdajajo vsako leto šolskim vodstvom, občinam in drugim javnim delavcem, ki morejo dajati nasvete pri poklicni izbiri, poročila o stanju na delovnem trgu in zaposlitvenih možnostih.

c) Na predlog poklicnih posvetovalnic za delo in po zaslišanju delojemalskih in delodajalskih zbornic, more minister za socialno politiko za poedine stroke, ki vajeniškemu naraščanju pri pod a) navedenem številu vajencev očitno ne morejo nuditi zaposlenja, dopuščeno število vajencev za celo državo ali za poedina področja Javnih Borz dela omejiti, ali pa za časovno omejeno dobo izučevanje vajencev sploh ustaviti.

Obrtne panoge, kolih znanje je za vajence koristno, tudi če izučene obrti kasneje ne izvršujejo obrtoma, se dopustnega števila vajeniškega naraščanja ne sme omejiti, četudi je očitno, da vsi vajenci izvršene obrti ne bi mogli izvrševati obrtoma.

d) Za vajence se mora določiti v zakonu minimalna plača, katere višina mora biti odvisna od števila učnih let

in ki se mora določiti v odstotkih povprečne višine plače ravnokar izučene pomočnika dotične stroke.

e) Vajeniške nadaljevalne šole naj se organizirajo po splošnih navodilih, ki naj jih izda ministrstvo za prosveto sporazumno z ministrstvom za trgovino, obrt in industrijo in ministrstvom za socialno politiko kot sestaven del osnovnih, meščanskih ali srednjetehtničnih šol ter se podrede vodstvom teh šol.

Krediti za vzdrževanje teh šol naj se vnesejo v državni budžet. Šolske oblasti naj porazdele te kredite po številu vajencev na posamezne šole.

Podrobno organizacijo vajeniških nadaljevalnih šol uredi v soglasju s splošnimi navodili ministrstva prosvete in oziraje se na posebne prilike poednih krajev okrajni šolski sveti po zaslišanju delojemalskih in delodajalskih zbornic.

Vajeniški pouk se sme vršiti le ob delavnih med rednimi delovnimi urami, ne pa ob nedeljah in po večerih.

Vajenec, ki ne dovrši obrtno-nadaljevalne šole, more postati kljub temu pomočnik, ako si je pridobil v učni dobi zadostno praktično znanje, ne more pa postati mojster. Predlog, da bi se zahteval za samostojno izvrševanje obrti formelen mojstrski izpit, je treba zavrniti, ker bi se mogel zlorabljati tak izpit v svrhu omejevanja števila samostojnih obrtnikov.

f) V slučaju prekinitve učnega razmerja vajencev se morajo zaščititi pridobljene pravice vajencev bolje, nego dosedaj.

g) Vsi predpisi zakona o zaščiti delavcev v pogledu zaščite vajencev morajo ostati neizpremenjeni v veljavi.

V. K.

Neprijatelji delavcev

V ljubljanski oblasti klerikalci niti sedemdeseti del oblastnih dohodkov ne dajo za socialno skrbstvo. — Za gnojne jame 1.500.000 Din, za socialno skrbstvo 750.000 Din.

Klerikalci so pri ljubljanski oblasti lepo uredili službeno pragmatiko za oblastne uradnike, za tiste namreč, ki so v najožji politični okolici štaba oblastnega odbora, dočim so za delavce, ki so v oblastni službi, določili sramotno nizke prejemke. Poleg tega n. pr. vse polno bivših deželnih cestarjev ni sprejel oblastni odbor v službo in so cestarji, ki so delali po 20 let službe na deželnih cestah, odpravljani z malenkostno pokojnino. Uradniško gospodo merijo klerikalci z drugimi očmi, delavec je pa zanje brezpravna raja, ki je brez pravice. Za uradnike velja praviloma disciplinarna preiskava, ako so kaj zakrivil. Šele na podlagi izreka disciplinarne komisije se lahko uradnika kaznuje in odpusti iz službe. Delavca se vrže lahko na cesto brez disciplinarne postopka, kar tako po prosti presoji ljubljanskih oblastnežev.

Delavcu se ne izplačuje tudi pokojnine, ampak le miloščino, ki mu je zo-

pet šele takrat priznana, če je dovolj pasje pokorni svojim gospodarjem. Večje neenakosti niso mogli klerikalci pokazati, kot pri urejevanju službenega razmerja med politično gospodo in ubogimi delavci. Pokazali so, da nimajo socialnega čuta in da pri vsaki priliki delajo razliko med pravico privilegirane politične gospode in pravico izgaranih delavcev.

Proračun ljubljanske oblastne skupščine predvideva za sedemdeset milijonov dinarjev izdatkov. Za splošno socialno skrbstvo so pa dali klerikalci iz ogromnega oblastnega proračuna dejansko le 750.000 Din. Gluhi so bili za vse predloge opozicije in niso hoteli izdatnejše priskočiti na pomoč brezposelnim delavcem, delavskim kuhinjam, zapiranje trgovski in obrtnih obratujemo v naredbo in same čakajo, da se naredba spremeni. Očitno je pri odločil. faktorjih znagačo naziranje delavski strokovni izobrazbi in delavskim

boljši, ker bi junaka-osvoboditelja videli vsaj v obraz in se mu lahko zahvalili za velike žrtve. Tako se mu ne moreš, ker stoji visoko, visoko nad teboj in zaman bi mu rekel prijazno besedo, ne bi te slišal.

Slovinci v Beogradu. Jih je vse polno in kamor prideš, se ti pobahajo: mi sme taki tadi. Moja dva tovariša delegata sta povsod naletavala na prijatelje in če bi hotela vsem ugoditi in z vsakim polumpati eno noč, bi morala ostati najmanj mesec dni v Beogradu. Ko smo sedeli pri «Svobodi» pri obedu, nista nehala pozdravljati znanec in prijatelje, vse polno jih je bilo in vsi zgovorni. Vseh želja pa je bila, čimprej v domovino. Rekli so, da je povsod lepo, doma najlepše.

Ko smo se tako v dveh dneh nagledali Beograda, slišali marsikaj dobrega, poučnega, šaljivega in koristnega, se nas je lotilo domotožje posebno še, ker je vreme kazalo, da se ne polepša. In v dežju je še najprijetnejše v Ljubljani. Je tam tudi blato, pa ne toliko in tako kot v Beogradu.

Po končanem kongresu smo se vsedelili lepo na «ajzlinban», tako pravijo namreč tam doli vlaku in smo se odpeljali proti lepi domovini. Nesreča ni bilo in smo jo prav srečno odnesli. Ko smo namreč dospeli domov, smo že slišali, da se je na progi, katero smo pred kratkim prepotovali, zgodila nesreča in smo zato res in iskreno hvalili boga, da nas je te nesreče rešil.

Opis potovanja gre h koncu. Meni je bilo ves čas zelo žal in mi je še danes, da nisem imel prilike videti v Beogradu «ta narvečjega Slovence» in zamerim mu, da ni tako odlične delegacije povabil na banket. Res, to bi bil lahko storil in vzlic temu, da smo si v laseh, bi nemara pozabili trenutno na vsa nasprotja, ki nas ločijo in se vabilu odzvali. No, pa bo drugič bolje. Ko bo v opoziciji, bo morda radodarnjši.

Demokratizem pomenja ljudstvo dvigniti, ne ponižati se k njemu, laškati mu, ne uklanjati se trenutnim kratkovidnim tokovom in težnjam množice.
T. G. Masaryk.

skrbstvenim fondom. Za socialno skrbstvo so odmerili borih 750.000 Din, do čim so samo za gnojne jame votirali 1.500.000 Din. Za smetišča in greznice po vaseh dajejo klerikalci več, kakor pa za desetisoče delavcev, ki stradajo

in vodijo najtežjo borbo za najskromnejša življenska sredstva.

Klerikalci nimajo srca za delavca, klerikalci so reakcionarci, klerikalci izvajajo izrazito protidelavsko politiko.

od pol 18. do pol 19. ure v Cankarjevi ulici 1 (prilije).

TRŽIČ

Pripravljali odbor za ustanovitev podružnice NSZ je s svojim delom že pri kraju in se bo v najkrajšem času vršil ustanovni občni zbor podružnice. Podružnica je za naš kraj nujno potrebna, ker imamo vse polno neorganiziranega delavstva, ki je naprednega mišljenja. Občni zbor se bo vršil v prvi polovici meseca januarja prihodnjega leta. Takoj po občnem zboru bo pričela podružnica z rednim poslovanjem. Kdaj se bo občni zbor vršil in kje, bomo javili v eni prihodnjih števil.

ŠT. PAVEL

Podružnica v Št. Pavlu bo imela v kratkem svoj izredni občni zbor, da spopolni odbor, ki je ostal nepopoln z odhodom nekaterih odbornikov. Sedanji odbor sicer deluje, vendar ne more v polni meri zadostiti svoji nalogi in se bo zato spopolnil z novimi člani. Podružnica je sicer v živahnem delu, želeli bi še bilo, da se članstvo nekoliko več briga za svojo organizacijo, kar sedaj ni slučaj. — Podružnica bo letos priredila več predavanj. Osnovni se je skupni prosvetni odsek in sicer iz naše podružnice in iz Društva privatnih nameščencev za Savinjsko dolino. Ta odsek bo skrbel za vse prosvetno delo med nameščenci in delavstvom v Št. Pavlu. Vsa znamenja kažejo, da se bo z osnovanjem tega odseka pričelo pri nas novo kulturno življenje, ki bo mnogo koristilo našemu delavstvu.

TRBOVLJE

Naša podružnica bo v kratkem imela članski sestanek, da se bodo člani pogovorili o delu v podružnici. Delo je z boleznijo tov. Dornika sicer nekoliko zastalo, vendar bo sedaj zopet boljše in bo podružnica pričela z rednim delovanjem. Člane že sedaj opozarjamo na sestanek in jih prosimo, da se ga polnoštevilno udeležijo. Za sestanek bodo člani posebej vabljeni in bomo tudi v listu objavili čas in kraj sestanka. Na sestanek bo prišel tudi zastopnik centrale, ki bo poročal o aktualnih delavskih vprašanjih. Člane prosimo, naj poravnajo članarino. Članarino sprejema blagajnik. Odbor prosi vse člane, naj si kupijo društvene znake. Dobijo se pri tov. Dorniku in stane vsak znak 5 dinarjev. Naj ne bo člana brez znaka.

JESENICE

V nedeljo 2. t. m. se je vršilo pri nas predavanje o Palatinu in socialnih bojih v starem Rimu. Predavanje je bilo zelo zanimivo in so bili člani z njim zelo zadovoljni. Eno prihodnjih predavanj bo ono o dunajski revoluciji iz l. 1848. in bo o tem predaval strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Dan in uro predavanja priobčimo v prihodnji številki lista. Vse članstvo pa že vnaprej opozarjamo na to zanimivo predavanje in ga vabimo, da se vsakega predavanja udeležijo kar najbolj polnoštevilno.

LOGATEC

Logaška podružnica se že dolgo ni oglašila, pa le ni zato misliti, da ne deluje. O ne, smo na delu, samo novic nimamo. Še pred prazniki bo imela podružnica članski sestanek, katerega se bo udeležil naš centralni tajnik tovariš Kravos, ki nam bo poročal o kongresu v Beogradu in o utisih, ki jih je dobil na tem kongresu. Ker vemo, da je tako poročilo zelo važno, smo naprosili tov. Kravosa, da nas obišče in nam o tem poroča. Priporočali bi tudi drugim podružnicam, da priredijo take sestanke, na katere naj povabijo enega izmed delegatov, ki so bili v Beogradu, da poročajo o kongresu. Člani bodo o sestanku pravočasno obveščeni in jih prosimo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. Pripeljejo naj seboj tudi nove tovariše. Članom, ki niso plačali članarine in so na zaostanku sporočamo, da jim bomo s prihodnjo številko ustavili list, če svoje dolžnosti takoj ne izpolnijo.

Narodno-strokovna zveza

KLERIKALNA NESRAMNOST PRVE VRSTE

O nesramnosti klerikalcev smo imeli priliko večkrat pisati in nikoli neupravičeno. Ti ljudje ne poznajo tolarance in ne takta. So brez vsakih manir. Že večkrat smo rekli, da se ne bomo z njimi družili v nobeni akciji, pa smo z ozirom na nastale položaje in prijazne besede vendar to še storili in vedno so nam likvidirali našo popustljivost z novo nesramnostjo.

O mezdnem gibanju vevških papirničarjev smo že pisali, vendar se nam zdi potrebno ponoviti potek gibanja, ki naj ilustrira vso nesramnost klerikalnih socialcev. Krščanski socialci so vložili na vevško papirnico zahtevo po novi kolektivni pogodbi. Posvetovali se niso z nikomur, čeravno obstoja v Vevčah naša organizacija, v Medvodah pa naša in socialistična. Šele ko jim je voda pritekla v grlo in je bilo treba nekaj storiti, da pridejo papirničarji do pogodbe, so nas povabili k akciji. In v zvezi temu, da so vložili zahtevo brez naše vednosti smo se pridružili akciji in sprejeli vse zahteve za svoje.

Prišel se je boj. Imeli smo stavko, kjer so se naši ljudje najbolj udeleževali. Naši delegati so nastopali proti vevški in za pravice papirničarjev. Naš tajnik je celo tožen in je bil že parkrat na sodnji radi tega, ravno tako socialisti. Z vso ljubeznijo do stvari smo šli v boj. Navzlic našem krepkemu sodelovanju so si klerikalci lastili edino zaslugo za ves pokret, navzlic našim ugotovitvam, da to ni res! Že v vsem početku smo klerikalce opozarjali na kolegialnost in solidarnost in jim povedali, da nam ne gre za zasluge tega ali onega, ker gre tu pač za celokupnost, kjer se moremo vsi podrediti, ne da bi iskali posebnih »zaslug«. Klerikalci so se z nami strinjali. In vendar so ob koncu pogajanj pokazali, da jim je šlo le za »zasluge«, katerih pa ne bi nikoli dosegli brez sodelovanja vsega delavstva in vseh strokovnih organizacij.

Krščanski socialci naj ne pozabijo, kako mizerna je bila njihova delegacija. Ta delegacija je nekaj pomenila samo takrat, kadar je bil Žužek med njo. Brez sodelovanja ostalih organizacij bi bila gladko poražena.

Boj z vevško je bil dolgotrajen in hud. Nešteto je bilo razprav in nešteto sej. Na koncu se je dosegel sporazum in podpisala nova kolektivna pogodba, ki ureja razmerje med delavstvom in tovarno, ni pa prinesla delavstvu razen pokojninskega in preskrbovalnega fonda nobenih drugih priboljškov. Uspeh je tedaj po takih bojih malenkosten in vendar je smatrala Jugoslovanska strokovna zveza, da obesi na velik zvon, da je sama dosegla mali uspeh in je ob koncu pogajanj zagrešila še to nesramnost in nekorektnost, da je zamolčala dan, ko se je pogodba podpisovala. Nam ni za podpis na pogodbi. Glavno je za nas, da je pogodba tu in da se je razmerje v tovarni uredilo. Jezi nas pa taka grda nevažnost do onih, ki so v boju sodelovali z vso svojo močjo in bili na koncu izigrani.

Pa še delj je šla ta krščansko socialna družba. V svojem listu »Pravici« piše v uvodniku tako, kot bi bila edino le ona sodelovala v mezdnem boju in zatajuje vse ostale, ki so sodelovali in katerim se ima zahvaliti, da se ni boj v vsem početku ponesrečil. Naj ne pozabijo ti gospodje na dneve štrajka, ko so nas klicali na pomoč in ko smo se radi odzvali vabilu in potem vseskozi z njimi delali na tem, da se vprašanje papirničarjev častno reši.

Mi nismo lačni zaslug. Kar storimo,

storimo za dobrobit delavstva in ne za naše zasluge. Zahtevamo pa od vsakogar, da prizna zasluge vsakomur, ki jih ima. Kakor priznavamo JSZ gotovo zasluge za ta pokret, tako smemo priznanje zahtevati za vse one, ki so v tem pokretu sodelovali. In smelo trdimo, da ima Narodna strokovna zveza in Strokovna komisija ravno toliko zaslug pri sprejemu kolektivne pogodbe in ustanovitvi Pokojninskega in oskrbovalnega fonda kot jih ima JSZ.

Smo za eno šolo bogatejši. Klerikalci so nam zopet dokazali, da v skupnih nastopih ne poznajo lojalnosti in da znajo biti do skrajnosti nesramni. Tudi prav. Odslej se bomo po tem ravnali. In naj pride karkoli, vselej bomo odrekli sodelovanje z onimi, ki so brez vsake morale. Odrekli bomo sodelovanje in delavstvu že vnaprej povedali, zakaj nam ni mogoče sodelovati z ljudmi, ki ne poznajo morale, čeravno so krščanski in po krščansko vzgojeni.

Naši papirničarji pa naj vedo, da jih bomo tudi v bodoče šteli in zastopali vsako njihovo pravično stvar, ne da bi pri tem iskali strankarskega profita, kakor ga iščejo klerikalci.

Toliko se nam je zdelo potrebno povedati, da razgalimo klerikalno moralno v vrstah krščanskih socialistov.

Vsem blagajnikom. Vzlic neštevilnim urgencam nam nekatere podružnice niso poslale še obračunov. Vse za mudnike poslednjič opozarjamo na posledice take malomarnosti. S prihodnjo številko ustavimo list vsem onim, ki ne bodo obračunali. Člani naj potem svoje pritožbe predložijo odboru podružnice in ne centrali. Tudi ne bomo več poslali podružnicam, ki niso obračunale, predavatelja in ne govornika. Vse v smislu poslovnika. Prosimo podružnice, naj se zavedajo svojih dolžnosti in zaostalo članarino takoj poravnajo.

Slike in znaki. Nekatero podružnico so sicer znale takoj zahtevati znake in slike, ne znajo pa jih obračunati, akoravno smo jih že parkrat terjali. Centrala tudi nima fondov, da bi zalagala in razpošiljala brezplačno slike in znake. Storitite tedaj takoj svojo dolžnost in poravnajte račune. — Istočasno opozarjamo članstvo, da se slike s kongresa še dobijo in tudi znaki so še na zalogi. Vsak član mora imeti znak, ki je lično izdelan in stane samo 5 dinarjev komad.

Naš predsednik med westfalskimi Slovenci. Predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan je prejšnji teden odpotoval na Westfalso, kjer se je na povabilo Zveze jugoslovenskih delavskih in pokornih društev v Nemčiji udeležil 10. obletnice obstoja naše države. Naš predsednik se bo mudil nekaj dni med našimi slovenskimi rudarji, da prouči njih stanje. O proslavi sami bomo poročali v eni prihodnjih števil.

MARIBOR

Agilni odbor NSZ s tov. Nabergo jem na čelu je prav pridno na delu. Ima vsako nedeljo dopoldne svoje redne seje, kamor prihajajo tudi člani podružnice. Videlo se je pri zadnji odbovi seji, kako veliko zanimanje vlada med člani in kako pazljivo poslušajo sklepe odbora. Zanimanje vlada tudi pri tovarišicah, ki prav pridno in z veseljem pristopajo k podružnici. Podružnica napreduje s številom članstva. V nedeljo se je izvolilo v odbor 4 tovariše, kot zastopnice ženstva. Podružnica priredi v soboto 8. decembra 1928 članski družinski večer s koncertom in plesom itd. v vseh prostorih gostilne g. Hönigmana («Pri belem zajcu») v Melju, na kar opozarjamo že danes vse naše tovariše in tovarišice. Podružnica uraduje vsak dan od 11. do 12. in

ŠOSTANJ

Okrožni urad za zavarovanje delavcev priredi v sredo, dne 12. t. m. ob 16. uri predavanje o higijeni in socialnem zavarovanju. Po predavanju se vrši sestanek zaupnikov, na katerem se morejo prednesti zastopniku urada event. želje in pritožbe. Vabimo vse delavstvo Šostanja in okolice, da se tega zanimivega predavanja udeleži v kar največjem številu.

TRBOVLJE

Prosvetni odsek Delavske zbornice je pričel s svojim poslovanjem. Na seji odseka se je sklenilo prirediti tudi v letošnji zimski seziji več delavskih predavanj in sicer bo Prosvetni odsek priredil 21 skioptičnih predavanj za odrasle in 5 za mladino. Predavanja se bodo vršila brezplačno v Delavskem domu vsako sredo ob 6. uri zvečer. Predavanje 26. t. m. radi praznika odpade. Prvo predavanje se je vršilo 28. novembra in je predaval ravnatelj meščanske šole g. Albin Zavrl o Severni Ameriki. Predavanje je jako dobro uspelo. Predavalna dvorana je vsakičkrat kurjena s centralno kurjavo. Prosvetni odsek, v katerem so naslednji tovariši: predsednik Filip Krišnik, tajnik Tine Korimšek, blagajnik Ivan Božiček, odborniki: Pavel Dornik kot zastopnik trboveljske podružnice NSZ, dalje Ivan Poznič, Ana Klenovšek, Gustav Kostanjšek, Ivan Krušič in Ivan Polak je pokazal, da dobro razume svojo nalogo in mu gre zato vsa čast in priznanje.

RUŠE

Tukajšnja podružnica prav dobro napreduje in bo tudi imela v kratkem člansko zborovanje, na katerega bo prišel zastopnik centrale iz Ljubljane. Članstvo prosimo, naj se vsakemu našemu vabilu rado odzove in tako pokaže, da razume namen in cilj strokovne organizacije. Ni dovolj biti član strokovne organizacije, potrebno je, da je vsak član cel moč na svojem mestu, ker le potem smemo pričakovati uspehov. Naši člani naj torej pokažejo, da se zavedajo velike misije, ki jih čaka in naj se sestanka polnoštevilno udeležijo. Čas in kraj objavimo pravočasno.

Iz centralnega tajništva. Tajništvo je po nalogu Izvrševalnega odbora razposlalo te dni okrožnico vsem podružnicam. Okrožnica je zelo važna in prosimo vse odbore, da zahtevam takoj ustrežijo. One podružnice, ki v zadnjem času nič ne pišejo, naj se ravnajo v smislu okrožnice. Izvrševalni odbor in centralno tajništvo nujno prosita vse podružnice, naj poslano okrožnico vpošljejo in na njo takoj odgovorijo.

Predavanje. Vzlic vsem urgencam nam nekatere podružnice še niso odgovorile radi predavanj in nam tako otežkočajo delo na tem polju. Ponovno in z vso odločnostjo prosim vse podružnice, da nam takoj in brez vsakega odloga odgovorijo na okrožnico radi predavanj. Ponavljamo: podružnica, ki nam najpozneje do 15. decembra ne pošlje odgovora na okrožnico, ostane preko cele zime brez predavanj. Požite se tedaj in storite tudi v tem pogledu svojo dolžnost, da ne bo potem nerazpoloženja, če bi katera podružnica ostala brez predavanj.

V Evropi govore 120 jezikov.

Francoski profesor Tesnière, bivši lektor na ljubljanski univerzi — sedaj je profesor strasburške univerze — je po dolgotrajnih študijah dožal, da se v Evropi, ki ima okroglo 461 milijonov prebivalcev, govori 120 različnih jezikov. Najbolj je razširjena nemščina, ki se je poslužuje 81 milijonov ljudi. Takoj za nemščino sledi ruščina, ki jo govori 70 milijonov evropecev. Angleščino govori 47 milijonov, italijanščino 41 milijonov, francoščino 40 milijonov, ukrajinščino 34 milijonov, poljščino 23 milijonov, španščino 16 milijonov, romunščino 14 milijonov, madžarsko 10 in srbohrvaščino 9 milijonov prebivalcev. Med stalnimi jeziki, ki jih je še 109, se najmanj uporablja hebrejščina, ki jo govori le nekaj čez 100 evropecev. Če združimo jezike po njih sorodnosti, tedaj se pokaže, da v Evropi prevladujejo Slovani, ki jih je 160 milijonov.